

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS :
belső magyarutca 408 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Keiden, Csőtörtőkön és Szombaton.
Ara évi nyegedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr, másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL :
Kőszepetosa, STEIN J. könyvkereskedése.

(D) A mint a lapokból láthattuk, éppen a napokban a zsandárok s finánczok ellen a románok, legközelebből pedig a pálinkafűzést a gubernium daczára engedélyező bécsi pénzügyi uralomnak rendelve ellenében a régi szászok zúdultak fel. Im mondják most, hogy csak a magyar nép a békületlen, mondják, hogy a nép izgultságának főoka nem a nyomás!

És mondják azt, hogy a távol Bécsből jobban lehet kormányozni, mint magából az ország kebeléből, hogy boldogabb lehet a nép idegen uralom alatt, mint olyan alatt, mely látja, tudja és érti a nép szenvedését, s tud is azon segíteni.

A királyi kormányzék a pénzügyörtség egyenesen compromittálta, midőn a pálinkafűzést annak rendelte daczára, saját orgánjai által érvényesíteni törekedett, ezen felül igen élénken állította fel a mult rendszert a mostani mellé; midőn a kir. kormányzék azt mondá: a népet éh-halál fenyegeti, s ezzel szemben a pénzügyminiszterium megrendeli, hogy vesztegessék a gabonát, mert a szeszgyárosok nagy adót adnak, a kormányzásnak pedig szüksége van a pénzre.

A pénz, a pénz a legfőbb érdek, és mi most könnyen fölfoghatjuk hogyan juthat egy ország a monopoliumok és accisok által Galliczia sorsára, könnyen felfoghatjuk mire juthat azon nép, mely nem saját vérei által kormányoztatik.

Jóllátta ezt országunk értelmisége, s azért örvendett szívéből egy évelőtt az uralkodó fölség azon szép szándékának, hogy népeinek visszaadja önmagukat. Vajha e magasztos szándék el ne ferdtetett volna a kivitelt befolyásos idegenek által!

Nem örvendünk mi soha és semmi oldalról oly jelenségeknek, midőn a tömeg kezd demonstrálni, mely rétegbe szívárgott át ilyenkor az elkeseredés, s a rend, a mire minden államnak s minden egyesnek oly nagy szüksége van, gyorsan kezd oly kihágások után bolydogni, mely kihágások az idők viszonyai s a közhangulat helyzete szerint plausibilis indokokkal bírnak. De ha elgondoljuk, hogy midőn politikai bűnösöket kezdenek bitófákra kivégeztetni, s a vértanukat a résztvevő nép siratja, ilyenkor a halálbüntetés régi iszonyatossága elenyészik, s a bandita is a rablás, és gyilkosság vétkéért büszkén megy a vesztőhelyre; nem rettegve attól, a mi a büntetésnek legnagyobb nyomatókat ad: a halál gyalázatatól; mert hisz ily halált erkölcsös és tiszteltetben álló emberek állottak éppen akkor ki; csak szomoruan kell néznünk az oly jelekre, melyekben a nép elkeseredése talán az egész közre nézve nyomasztó okokért tör ki; mert majd a megszokás nem fogja többé keresni a köz okokat; s a rendtelenség fektelenségéggé fajul, mely újból vért, romlást, s végre zsarnokságot von maga után.

Jaj azon államnak, mely rendszerbe veszi fel a folytonos békületlenség okait, kivált korunkban, midőn már még az orosz barbárabb népet sem lehet már önkényleg, golyóval és kancsukával kormányozni! Az idő szelleme inti a hatalmasakat, hogy a hatalom egyedüli biztos alapja: azon jog, melyet valamely nép tisztelni és félni megszokott.

A csendőrezredek főn nem tarthatják soha a csöndet oly országban, hol az intézvények nem gyökereztek a nép lelkébe; mert az erőszak katonája csak azon kis töredék, a mely a szuronyt vállain hordozza, ellenben az ő törvények rendet és fegyelmet eszközölnek, mert ezen törvénynek örje minden egyén, katonája az egész nép, szuronya, ágyúja a közvélemény, csendőre a vigyázó polgári érzés, mely nem tűri el azt, a mit az ország törvénye bűnnek mond; elfogja a rabot, feladja a tolvajt, nyakon csipi a verekedőt, s közvéleménye által semmivé teszi a haza árulót.

Igy kormányozható a nép kevés erővel, kevés költséggel saját törvényei, s ezen alapult erkölcsi érzete által. Tíz év alatt láttuk, hogy a nép megszokta a tagadás, és hamis eskü rendszerét; most ingadoz e megszokásban; tíz éven át tanulta a nép megcsalni az államot oly kérdéseknél, hol az állam által magát kizsákmányolva látta. Nem volt bűn a dohányt csempészni, mert az Isten nem tiltotta el az

egyént ezen növény termesztésétől, s nem tiltotta el az ország törvénye sem; nem volt bűn az indi rect adó minden nemét a lehetőleg kijátszani, mert ezt nem az ország törvénye, hanem az erőszak szabta ki, s nem volt bűn már-már a hamis eskü is, ha azáltal az életet, és szabadságot kellett megvédeni. És valóban láttuk önként úgy alakulni a nép erkölcsét, hogy az emberi jogot sértő intézvényeket kijátszani, azoknak közvetlen eszközein lehető boszt állani „bravour“-nak tartotta.

Nem örvendtes utba indulása ez a közérkölségségnek, a mely előbb-utóbb meg is fogja termeni keserű gyümölcseit; s csak szívünkbeli örvendhetnénk, ha az alkotmányos élet teljes visszaállításával ezen elszomorító irány okai elenyésznek.

A nép előtt fényes nimbuszban kell állania az uralkodó személyének, és a törvény tekintélyének, ezt pedig az erőszak meg nem adhatja; egyedül csak a nép közvéleménye és jogérzete.

Az erkölcsi igazságok egyszerűek, és egyre mennek ki, s legcélszerűbb helyütt áll ezeknek védelme a nép közvéleményében. Mindig kár volt felbolygatni azon megszokott rendszereket, melyek alatt, s melyek közt a nép erkölcsi felfogása fejlődött, s melyeket a nép megszokván, és betanulván; egyszersmind érvényességüket is erkölcsi és fizikai közrehatásával biztosítani törekedett.

Kormányozzanak minden országot saját fiai, s saját ő törvényei szerint; emberekre szabja az idő és szükség a törvényt; de bureaukban dolgozott, és senkitől sem értett törvényekhez szabni a népet nem lehet. És végre is a törvényt érteni s létezését hinni kell. Hogyan érti meg ezt egy nép idegentől, s hogyan hiszi létezését, ha nem ő dajkálta, ápolta, míg nagyra növekedett? — Ott, hol a törvény a nép közvéleményéből foly ki, mindjárt kevesednek az állam kiadásai, mert nem kell zsoldosokkal erőszakolni a rendet; s hol kevesebb a kiadás, kevesülhet az adó, s növekszik a nép jóléte, boldogsága. Az alkotmányos életnek, éppen az alkotmány által közérdekűvé vált, s minden egyes polgár által köteleességszerűleg segélyezett olesó kezelésében fekszik a nép jóléte; s e jólét csak fokozza azon polgári köteleesség érzetét, mely által éppen e jólét folyvást biztosítatik, s mint a nagy töképező sebesen és önként, mert jó alapja van vetve önmagában, így nő az állam jóléte s boldogsága, mely saját népének vállain és erejéből indult ki. És csak is itt van elérve a valódi állam eszméje. Mily szép alapjai vannak: letéve ez eszmének a magyar intézvényekben; mily egyszerűek, mily világosak voltak erkölcsi szokásaink, s törvényeink, mily nagy volt szívünkben a kegyelet, a törvény, s ennek legfőbb öre iránt; s mily kevés kiadása volt éppen ezért az az államnak a magyar királyságra!

Szegesvárszék követutastitása a nov. 20-ra összehívott szásznemzeti gyűlésre.

1) A szék követi nyilatkozának egy erdélyi országgyűlés létrehozatala s az azon megjelenség eszközlése mellé.
2) Mivel pedig ezen országgyűlés összealkotásának s az arra eszközözendő választásnak törvényes alapja nincs; midőn az 1848-i erdélyi országgyűlés ide vonatkozó határozmányai egyfelől csak a legközelebbi pesti országgyűlésre nézve bírhattak érvénnyel, másfelől a törvényesség teljes jellemét általában nélkülözik, visszatérni pedig a már eredetben a szász képviselők a társnemzetek javára megrövidítő 1791: 11 törvényezikre, a nemzetiségek jogegyenlősége, s a jobbágyi viszony megszüntetése következtében, tényleges lehetlenségéggé vált: méltótlanság a magas kormány a legközelebbi erdélyi országgyűlésre, még pedig csak is erre nézve úgy annak összealkotását, mint a választás módorát illetőleg oly intézkedésekről gondoskodni, melyek az ország érdekei s minden abban lakó nemzetiségek irányában igazságosak lesznek. E czélt csak az érdekek képviseltetése elvének alapul vétele által lehetne elérni (egyház, nagy földbirtok, kereskedés és ipar, népesség); a követeknek szabadságában állana, hogy azonnal nemzeti csoportozatok szerint csatlakozzanak.

Határozottan a kir. hivatalosi s taxalis helyi rendszer felelevenítése ellen kell nyilatkoznunk, mint a nem magyar nemzetek irányában igazságtalanság, az igazi alkotmányosság elleni botrány, s a szász nemzet kebelébeni polgári egyenlőséget megtagadó s intézmény ellen.

Ezen legközelebbi országgyűlés illetékességére vonat-

kozva, az ország régi alaptörvényei értelmében nem lehet az jogosítva.

1) a bevett egyházakat, melyekhez önként érthetőleg a két görög egyház is számítandó, érdeklő vallási törvény-cikkelyeket megváltoztatni;

2) egyes rendi nemzetiség belügyeiben, melyekre nézve mindenket törvényesen önkormányzati jog illeti, avatkozni, illetőleg az ő beleegyezésük nélkül olyan tárgyakra nézve érvényes határozatokat alkotni.

Az országgyűlési tárgyalásokban minden nemzet használhassa saját nyelvét; éppen úgy a törvények mint a három hazai nyelven szerkesztessenek s adassanak ki hiteles alakban.

Ezen alapeszméket a közelebbi erdélyi országgyűlés összealkotását, az arra teendő választást s némi részben annak hatáskörét illetőleg, a nemzeti egyetem írott felterjesztésben juttassa ő Felseje elébe, s igyekezzék azokat egy a maga kebeléből önmaga által választott küldöttség által ő Felseje előtt hathatósan támogatni.

3) A legközelebbi erdélyi országgyűlést illetőleg, folyó évi nov. 5-ről 1191. szám alatt kelt nemzetispáni kibocsátvány tartalma szerint kiadott kir. előterjesztvényeket illetőleg a szék követi szavazzanak a nemzeti gyűlés által teendő egy oly nyilatkozat mellé, mely a nélkül, hogy a leendő országgyűlési követekre nézve kötelező utasítás, vagy egyáltalában azon előterjesztvények feletti határozatot tartalmazna, a szász nemzetnek az azokban érintett nagyfonságu tárgyakról nézeteit a nyilvánosság világánál kimondja és képviselje. Jelesen a mi

az első kir. előterjesztvényt, a román nemzetnek az ország rendi nemzetek közé leendő beczikkelyezését illeti, jelentsék ki e szék követi, hogy egy ily beczikkelyezés elébe, ha netalán azt a román nemzet, az october 20-ki diploma s azzal összefüggésben álló legfelsőbb nyilatkozatok után is szükségesnek tartaná, a szász nemzet részéről semmi akadály gördítettetni nem fog, azon önként értendő feltétel alatt, hogy akkor az erdélyi államjog értelmében, melyvel kapcsolatban kívánják ama beczikkelyezést, a román nemzet számára is egy saját román terület szakasztassék s jeletessék ki azon nemzet külön rendi képviseltetése végett. E czélból késznek nyilatkozik a szász nemzet, a szászföldön román területre lemondani, másfelől azonban, a jogegyenlőség s az 1860. oct. 20-ki diploma elveinél fogva igénybe veszi a szászok által lakott azon megyei területeket, melyek a szászfölddel határosok.

A második kir. előterjesztvényt, az alkotmányszerűen országgyűlési választás után betöltendő sarkalatos hivatalokra való kijelölést a mi illeti, előzze meg ezt azon állomásoknak a nemzeti és egyházi jogegyenlőség elve szerinti újraszervezése s még most tétessék óvás az ellen, hogy a rom. kath. püspök, a törvény világos szavai ellen, kormány-zéki tanácsos legyen vagy maradjon.

A harmadik kir. előterjesztvénynek az osztrák birodalmitanácsba küldést illetőleg a szász nemzet nem leendő ellene; azonban a tetteleges küldést előzze meg a korona és országgyűlés közti egyezkedés, melynek alapján

a) a vallást tárgyzó hazai törvények örök időkre érvényesítenek;

b) a birodalmitanács alkotmányos kűzremunkálása a birodalmi törvényhozás minden cselekvényeire, az erdélyi országos törvények értelmében szélesítenek ki, illetőleg az 1791: 7. törvényezik szerint állapítottassék meg s egy miniszterfelelősségi törvény által biztosíttassék.

A negyedik előterjesztvényre az osztrák polgári és büntető törvénykönyvekbeni változtatásokra nézve jelentsék ki a követek, hogy egy az országgyűlés által szakferfiakból, minden rendi nemzet egyenjoguságának elve szerint alakítandó rendszeres bizottság tanácskozzék e tárgy felett, a szász nemzetet e tekintetben illető önkormányzat megóvása mellett, s tanácskozásának eredménye javaslat alakjában adassék ki nyilvános megvitatás végett, mielőtt ez iránt határozat keletkeznék. Addig az osztrák törvények tartassanak meg; azonban az igazságszolgáltatás a közigazgatástól minden bírói fokozatban különíttessék el.

4) A szász hivatalos testületek fizetését, illetőleg a nov. 5-ki nemzetispányi kibocsátványban idevonatkozólag idézett kormányzati intézvényt a mi illeti, a követek mindaddig tartozkodjanak a tárgyalásban részvétől, míg a közönségnek a szász hivatalok személyzeti és fizetési kérdésébeni közrehatása a magistratus által vissza utasíttatik.

5) A nemzeti egyetem még ezen gyűlés tartama alatt dolgozzék és küldjön ki a közönségekhez megvitatás végett javaslatot a szászföldön képviselők és közigazgatást tárgyzó új és szabadelvűbb törvényre.

6) Sürgetessék a nemzeti vagyon állásáról jelentéstétel, s ha e vagyonállás engedi, a jutalékok fizetessenek vissza az illető majorsági pénztáraknak.

7) Még mielőtt a szászföldi képviselők és közigazgatást szabályozó ezen új törvény létrejönné, mondja ki a nemzeti egyetem törvény gyanánt egy a közönségek, mint a magistratusok közigazgatási álléseinek nyilvánosságát.

Szláv lapok a magyar-horvát viszonyokról.

A Szrbski Dnevnik következő megjegyzéssel kíséri a horvát országgyűlés feloszlását:

„A három királyság országgyűlését ugyanazon sors érte, melyben a magyar országgyűlés részesült. E fordulatot könnyű volt előre megmondani, minthogy a zágrábi országgyűlés felterjesztésében ugyanazon jognézet nyilvánult, mely a magyar országgyűlést vezérelte, csak hogy alakjára még szigorubb és érdemleg még kirekesztőlegesebben, mint a magyar országgyűlést.

Vajon ugyanazon ideiglenes rendszabályok, melyek a legfelsőbb helyről Magyarország irányában megállapítva, a horvát szlávon királyságra is fogunk-e kiterjeszteni, az még bizonytalan. Minden kitátás meg van azonban, mikép legalább a municipiumok gyűlékezetei nem sokára ott is meg fognak szüntetni.

Mi a tulajdonképi célja ezen kivételes ideiglennek, megndhatjuk a magyarországi királyi helytartónak a m. k. helytartósághoz intézett beszédéből. Ott többi közt ez áll: „Reményem van, hogy mihelyt a municipiumokat több eszély és ildom fogja áthatni, meglesz a lehetőség, azon tért előkészíteni, melyről az országgyűlés közreműködésével hazánk érdekeit véglegesen megoldani lehessen.

A legfelsőbb leirathat, ugy a magyar, mint a horvát országgyűléshez, tisztán meg van mondva, mikép ezen tér azon oklevelekből áll, melyek a múlt évi oct. és ez idei február hónapokban az ausztriai birodalom alaptörvényeinek kihirdették.

Vajon a kitátásba helyezett magyar és horvát-szláv országgyűlések fognak-e ezen nézetben inkább mint eddig hajlani, ez sokban attól függ, meg fog-e változni az országgyűlés municipiumok eddigi szelleme, s hogy az megváltozzék, szükséges, hogy maguk a municipiumok is változzanak. Azért csaknem lehetetlen, hogy a zágrábi országgyűlés feloszlására egyszersmind valamennyi municipális gyűlékezethez feloszlása is ne következék, minthogy azok ugyanazt kicsinyben képviselik, mit az országgyűlés nagyban képviselt. A többi szigorubb rendszabály aligha fog alkalmaztatni a horvát és szlávon királyságban, minthogy azokra is sokkal kedvezőbb ok szolgáltatott, mint magában Magyarországnak.

Különben a szerb nemzet eszélyéről és érettségéről feltesztük, hogy mai súlyos helyzetét teljes mértékben fel fogja, hogy tudni fogja tájékozni magát az adott körülményekben, s legyenek bár nehezek is, sok lelki türelemmel s odaadással járjanak bár azok, mégis reméljük, mikép szerb nemzetünk a súlyos helyzetében is tudni fogja megmutatni azon állhatatosságot és politikai érettséget, melyet a mai napig tanusított.

A szerb fejedelemségekben megjelenő „Vidov Dan“, magyarul: Vid napja, e cím alatt: „A horvátok és a zágrábi országgyűlés“, egész cikksorozatát közöl, melyből e következő sorokat közöljük:

„A legfőbb oka a szerbek és horvátok közti egyenlenségnek a keleti kérdés s az azzal kapcsolatban álló megoldatása a magyar kérdésnek. Ez iránt tisztába kell jönnünk mindenek előtt, hogy aztán megértjük egymást, vagy hogy kiki a maga külön útján induljon.

Mi szerbek azon meggyőződésben vagyunk, miszerint a keleti kérdés soha nemzetünk kedve szerint nem fog megoldatni, míg csak Ausztria mint centralizált állam fennáll. Azért nekünk szerbeknek nagyon is érdekünkben van, hogy Magyarország Ausztria irányában a personal unio viszonyába jusson ismét, mert akkor Ausztria külső politikája megszűnik döntő tényezőül szerepelni a nagyhatalmak közt. Azonul Ausztria képtelen volna az egyes nagyhatalmak constellációjára eddigi befolyását folytatni.

Hogy Ausztriának kell a centralizált állam szerepvitelt megszüntetnie, s azzal végkép felhagynia, ebben a horvátok egyetértének velünk szerbekkel; de hogy mi lépjen e centralisatio helyébe, mivel pótolassék az: abban már alig értünk egyet mi szerbek a horvátokkal, vagy legalább külön szempontokból tekintünk a dologra.

A horvátok, ugy látszik, mintha még azon reményben ringatnák magukat, miszerint Ausztria szövetséges államul fogna magát constituálni, s hogy ez esetben ők egyik oldalról független állást veendének Magyarország irányában, míg más oldalról nagy Ausztriának védelme alatt kelet felé terjedhetnének, s hogy különösen mindekeftél Bosnyák-országot fogják ez esetre felszabadíthatni.

Ily politikával mi szerbek, bár kivethető volna is az ausztriai confederatio, semmikép egyet nem érthetünk, ha csak roszt nem kívánunk saját nemzetünknek.

A mi az osztrák foederatiót illeti, a horvátok, miután a magyarok semmikép rá nem állanak, hogy teljes mértékben elismerjék a „három királyság“ függetlenségét, azt gondolják, mikép számukra nem marad egyéb hátra, minthogy Ausztriánál eszközöljék ki azt a függetlenséget, melyre ez utóbbi annyival inkább ráálland, mert a „három királyságban“ majd talál az némi egyensúlyóra Magyarország irányában. A horvátok már azon okból szorosabb szövetségre nem léphetnek a magyarokkal, mert a magyar centralisatio szintegy, vagy még nagyobb mértékben veszedelmes volna amazzokra, mint maga az osztrák centralisatio. Hogy pedig Ausztria kénytelen magát foederatív államná constituálni, már abból is következnék, mert centralizált államul ön nem állhat, s mert éppen csak ez uton, a foederatio útján törné meg a magyarok erejét. A horvátokra pedig már csak azért is előnyös a foederatív osztrák birodalom, mert ez uton szövetségesekre tennének szert a birodalom egyéb szláv fajaihoz, s mert a magyarok megszűnének veszedelmeseke lenni a horvátoknak, minthogy Magyarország nem magyar ajku népei természetes szövetségeseivé válnának a horvátoknak.

A galicizai oroszok kérvénye e tartomány kétrészre szakítása tárgyában.

Felség!

Örömmel értesült a galicizai orosz nép azon legmagasb elhatározásáról, mely által az ausztriai birodalom nagy

tömbéhez tartozó minden nép nemzetisége biztosított. Az oroszokban felelődt azon remény, hogy a mennyiben öntudatával bírnak egykori történeti egységiségüknek, nyelvök és szokásaiknak; senki nem fogja tőlük megvonni azt a jogot, miszerint Ausztria szelid kormány pálcája alatt gátolatlanul fejlődhesseken s ekkép a birodalom és saját hazájuk valódi jólétét előmozdítsák.

A galicizai országgyűlésnek, mely Felséged helybenhagyásával a kibocsátott választási szabályok alapján jött össze, feladata volt, Galiczia ohajait az érdekképviselőlet illetőleg formulálni. A kiszabott időre mind a keleti, mind nyugati Galiczia képviselői megjelentek az országgyűlésre, mely felé az orosz nép aggódó szemmel tekintte; mert már kezdettől fogva megvonatott tőle az országos statutum által annak lehetősége, hogy azon országgyűlésen megfelelő s méltó módon legyen képviselve. Ekkép az orosz nép, mely keleti Galicziában is a bisbirtokra van szorítva, az országgyűlésen minoritásban maradt, többi közt azért is, mert mint tudva van, nemessége a lengyel uralom ideje óta a lengyel nemzetiséget vette fel.

Felséges császár, legkegyelmesebb urunk! Igen jól tudjuk mi azt, hogy a minoritás semmiféle parlamentben sem vívhatja ki jogait, még ha ezek kétségbevonhatlanok is: de az ily minoritás másutt közönségesen szabad s kényszerített felágasból támad azon kérdéseknek, melyek épen napirenden vannak. Ellenben azon minoritás, melyre az orosz nép a galicizai országgyűlésen törvény által kárhoztatva lön, egészen más természetű; mert az egy egész népet sújt, nem bűnös abban, hogy nemessége s nagyobb városai az idők folyamában elnemzetlenedtek. E szerint ily körülmények közt az oroszoknak nem lehet reményök egy megfelelő s hű képviselőre.

Ha tehát a galicizai országgyűlés érdekképviselőre van alapítva, legyen szabad a legmagasb oct., diploma s a februári pátensek értelmében — egy erős Ausztriában nemzetiségünk biztosítását oly legfőbb érdeknek tekintünk, mely ugyan, mint azt a galicizai országgyűlés első ülési mutatják, kétségbevonva nincs, de minden bizonyonyal sértve van. Mert az orosz nép nem titkolhatja el atyja s császára előtt abbéli nagy fájdalmát, hogy az országgyűlésre küldött képviselőit, daezára az ennek rövid tartama alatt is el nem mulasztott loyális fellépéseinek, nemzetiségi érdekeik tekintetében, mely aggodalom szállta meg.

Bátorkodunk tehát, Felséged előtt leplezetlenül kijelenteni, hogy az orosz nép hazafiai érületének ismerése, — mely Felséged magas kormánya iránt meghidegiltni soha sem fog, — s nemzetiségünk biztosítása iránti vágy arra ösztönöz: hogy az összes nép nevében ezen nehéz helyzetnek, melynek az oroszok az országgyűlésen eddigi szabályok értelmében kitéve vannak, megszüntetéseért legalázatosabban esedezünk.

A Felséged által kimondott azon egyenjoguság iránti alapelv keresztülvitele, melylyel most a magas kormány foglalkozik, az orosz népre nézve csak üdvös gyümölcsöket teremhet, ha igazságos ohajai tekintetbe fognak vétetni. Azért melőzhetetlenül szükséges, keleti Galiczia oroszainak alkalmat szolgáltatni arra, hogy nemzeti érdekeik tekintetében maguk nyilatkozhassanak s eziránt határozataikat legfelsőbb szentesítés alá bocsáthassák.

E cél elérése ily módon lenne eszközölhető.

1) A galicizai országgyűlés oly módon volna szervezendő, hogy legmagasb akarát értelmében két egymástól független nemzeti kuriára oszlanék, melyeknek törvény által megengedtetnék, nemzeti ügyeket illető népek szükségleteihez mérten elintézni, s közvetlenül Felséged elé terjesztetni. A többi kérdésekben, melyek t. i. az ország általános érdekeire vonatkoznak, ezek tárgyalása a közös lengyel és orosz képviselők által nem volna lehetetlen. De mégis, ha tekintetbevesztjük, hogy törekvéseink mind ez óráig ellenkezők a lengyelekéivel, ezen ösvényt nem mondhatjuk a legcélszerűbbnek, mert képviselőink könnyen ismét kicsinyléssel bántalmazhatnának.

2) Előfeltét, miként nem rég a szerb, ugy most az orosz népek megengedhetnének, hogy ohajait külön nemzeti congressuson formulázza s ugy terjeszse Felséged elé. Az orosz nép ezen esetben is még mindig függne a galicizai országgyűléstől, mely félreismerhetlenül érdekei ellen tör, s a lengyel nemzetiség által régi idő óta ránehezűd erkölcsi nyomás, az orosz nép még nagyobb fájdalmára, növekedni fogna.

3) Minthogy az oroszok, mint keleti Galiczia őslakói már maga a gondviselés által meg vannak különböztetve nyugati Galiczia lengyel lakosaitól és pedig ugy az erkölcsi és szokások, nyelv és írásmód, mint az egyházi szer-tartások s az osztrák államéletre nézve kedvező politikai érületök tekintetében, ennél fogva nemcsak méltányos, de szükséges is volna őket a lengyel agitatio befolyása alól, Galicziának egy lengyel s egy orosz tartományra felosztásával, felszabadítani. A két néptörzsek akkor külön-külön országgyűlése lehetne, a lengyeleknek Krakóban, az oroszoknak Lenbergben. Ezen ösvény már elő van készítve a nem rég fenállott politikai felosztással, mely azonban mint lengyel terveknek tartalmát, a volt belügyminiszter ur által gazdálkodási szempontból meg lön szüntetve. Mivel pedig a mostani időben a többi koronartományokban is hasonló felosztás történt: ekkép elég ok van rá, ezt Galicziában is visszahozni. Továbbá, a Bukovinában eredetileg behozott állapot megszüntetése azon föltételre jogosít bennünket, hogy az oroszok ezen legalázatosabb ohajátas annál nagyobb tekintetbevétel érdemel, minél erősebb azon bizonyíték, hogy Bukovina, mely lakosság, szám s földrajzi kiterjedés tekintetében messze al Galiczia keleti része mögött, külön országgyűléssel bír, habár ezelőtt Galicziával egyesítve volt. Galiczia régebbi felosztásának visszaállításával, Felséged magas kormányának könnyebben sikerülne az egyenjoguság elvének foganatosítása s a még kitátásban levő reformok keresztülvitele. A hű s loyális orosz nép akkor azon helyzetben volna, hogy szellemi s anyagi erőit Ausztria általános érdekeivel jól összeegyeztethető módon kifejleszthetné, s nemzeti szabadsága megadója iránti háláját mindenkor leróni törekednék. (Következnék az aláírások.)

Duncombe Tamás rövid életrajza.

A Duncombe család Buckingham megyéből származik, s az ottani nagybirtoknak közé tartozik. Duncombe Tamás 1797-ben született s mint ifjú, az egyik dragonos ezredben szolgált. Nagyatyja (anyja részéről) püspök levén, ücsésének nevelésére befolyt, s így történt, hogy az ifjú korábbi időkben csaknem vallási rajongó lett. Mint alsóházi követ legelőször 1827-ben jelent meg a parlamentben, a hol Herefordot képvisel, s helyét az egymásra következett 1830-és 1831-diki választások alkalmával is megtartá. Azonban 1832-ben a legnagyobb erélyvel működővén a reformbill érdekében, választóitól elhagyatott, s helyébe Mahon lordot (jelenben Stanhope gróf) küldé az alsóházba. Ezután két évig visszavonultan élt, míg az új választási törvény létrejötté után a 350,000 lakossal bíró Finsbury (London egyik kerülete) részéről ujra tagja lön az alsóháznak.

Ezóta a különböző választások alkalmával mindig legyőzte ellenfelét, s radikál szellemű küldöit híven képviselte. Európai híre akkor tett szert először, a midőn sir James Graham belügyminisztersége idejében a magánlevelek feltörése ellen nyilatkozott. A híres jogtudós Brougham lord ugyan behívoztá, hogy az angol miniszternek van ilyesmire joga, ha azt gyanítja, hogy a kérdéses levelekben, az állam batorsága ellen intézett tervek gyanit, Duncombe azonban megmaradt véleményében, s hosszas küzdelme után a nép ezen eljárását grahamismusnak nevezé el.

Legújabbban a legkiméletlenebb modorban lépett fel Roebuch parlamenti tagtársa ellen, a ki a múlt évben Ausztriát beutazva, egyszerre ugy, mint ezen állam bálványozója, tért vissza hazájába. Azon férfiú, kit minden magyar megye, és igen sok városi hatóság levelével tisztelt meg, örökre elfeledhetlen lesz hazánkfiak előtt, kik róla mindenkor megemlékezendűnk, a hányszor visszagondolunk az 1861-ki év változásokban gazdag eseményeire. M. S.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A „Sürgöny“ bécsi levelezője írja nov. 18-ról: „Ma az alkudozások gr. Mikóval meg folytak. Ő felsége ugyanis három napig távol mulatván Bécsből, ezen ügyek is egy kissé megakadtak. Ő excellenciájának lekötözönsége tehát, mint értesülök, ma még ténynye nem vált; de nem hallok, hogy sok kitátás volna megmaradhatására. Gróf Mikó a múlt héten többször volt szerencsés ő felsége által külön audientian fogadtatni. Mondják, hogy holnap fog elválni, megmarad-e gr. Mikó állásában vagy sem.“

— Nov. 19-ki bécsi lapok szerint 18-kán minisztertanács volt Erdély ügyeit illetőleg; határozat azonban nem hozott. A miniszterek és gr. Mikó közt oly nagy a véleménykülönbség, hogy a gróf állása tarthatatlanná vált. Az udv. kancelláriában 19-dikén a regalisták meghívása felett tanácskoztak.

— A „Sieb. Bote“ pedig e kérdésre vonatkozólag azt hallja, hogy gr. Mikó ő excja elhatározta a kormány rendszabályait keresztülvinni, hogy a kormányon maradjonon s ne kelljen helyét másnak átengednie. (Alkalmast ez is csak olyan okoskodás, mint mikor a „Fortschr.“ a kancellárságot sokkal zsirosabb konceznak nevezte, mintsem egy könnyen meg lehessen tőle válni!)

— A „Sürgöny“ bécsi levelezője folyvást hisz az erdélyi országgyűlés létrejövételében. „A birodalmi tanács alsó házában nagy többsége, ugymond, egyáltalában nem hajlandó a teljes tanács jogába lépni, míg az erdélyi országgyűlésnek alkalmat nem lesz nyilatkozni: akár-e a birodalmi tanácsba követeket küldeni vagy nem. Már pedig, a mint levelező látja, az erdélyi országgyűlés még jó messze van. Legalábbos bírlak, hogy gr. Nádasdy nem akarja a követválasztásokat megkezdeni, míg Erdély közigazgatása oly hivatalnokok kezében nincs, kik a febr. alkotmányt egész kiterjedésében elismerik s ezen elismerésben működnek. De akár milyenek legyenek is gr. Nádasdy szándékai, az kétségen kívül, hogy Erdély országgyűlése nem fog február előtt összegyűllezhetni s hogy hónapokig fog ülésezni, mielőtt a birodalmi tanács dolgában nyilatkozhatik.“

— Csaknem szóról szóra így okoskodik az „Oest. Ztg.“ is. „Gr. Nádasdy — ugymond — Mikó grófot, Schmidt Konrád kormánysszéki tanácsost és a kormánysszék más tagjait ide hívta conferentiára. Ezenkívül Erdély román lakosai részéről egy küldöttség érkezett ide, hogy ügyét baját a kormány elé terjeszse. A románok eljárásukban eddig ugy mutatják magokat, mint az összállam hívei, mint jó osztrákok. Ők készek a reichsrathba küldeni; hanem mindekeftél sokat adnak arra, hogy mint negyedik nemzet vezettessenek be az erdélyi országgyűlésbe. Ezért mindenekelőtt ennek egybehívását kéri, s nem azt, hogy a közvetlen választásokon kezdődjenek a dolgok. A románok a választási módra nézve egy promemóriát nyújtottak be, és mi legközelebb meg fogjuk bírni ezen javaslatokat. Azonban, hogy országgyűlés hívassék egybe, előbb azon akadályokat kell elhárítani, melyek annak útjában állanak, és a melyek főleg azon férfaktól erednek, a kiket b. Kemény ezen ország közigazgatása élére állított. A választások kibírdetését organikus változásnak kell megelőzni. Ehez idő kell. A választások szinte időbe fognak kerülni, s míg az erdélyi országgyűlés határozata bekövetkezett, arra is idő kell stb.“

— Ujgyházszék Schmidt Konrád és Bologa Jakab urakat választotta egyetemi követéiv; helyettesekké pedig Wagner Frigyes és Macellariu Ilyest.

— Pesti lapok már közlik Pestvármegye és város ujonon kinevezett tisztikarainak névsorát. Első alispán Bergovszky Vince, 2 dik Szeles Mihály. Főpolgármester: Krászonyi József, főbíró: Makovicz Ede. Főkapitány: Bizenti Frigyes. Alpolgármester: Ságody Sándor. Budaváros főpolgármestere: Paulovics László; főbírája: Greifeneg Vilmos.

— A fenebb írt zágrábi tüntetés okául az „Oest. Ztg.“ azt hozza fel, hogy a bán azon nap a helyőrség tisztikarának lakomát adván, a nenenek folyvást német dallamokat játszott. Mire az összegyűlt ifjuság rákezdett a „Nincs még

veszve Horvátország" nemzeti dalra. Ebből lett aztán a befogatás és csoportozás.

— Medgyesről írják a „H. Ztg“-nak, hogy miután a folyó hó 14-kén megválasztott egyetemi követei, Brecht János házi körülményei miatt, Graffius Károly pedig, mivel utasítása (az erdélyi országgyűlésre és reichsrathba küldés s a román nemzet beozik-kelezése) politikai nézeteivel ellenkezik, lemondottak, a 18-ki szégyülésben Biedersfeld polgármester és Binder Lajos törvényszéki titkár választottak meg. A „H. Z.“ úgy látszik nincs megelégedve a választás eredményével, mert Biedersfeldre ezt a szerk. megjegyzést teszi: „tehát kikérülhetetlen!“

— A „Grenzboten“ című temesvári lap, kir. helytartó ő execa rendeltére három napra felfüggesztetett.

— A horvát törvényhatóságok megtagadják az ugynevezett tolmácsdíjak fizetését azon egyének számára, a kik Bécsben a horvát nyelven felküldött okmányokat németre fordítják. A megtagadást a nyelvi egyenjóság az azon viszonyosság elvére alapítják, hogy ekkép a horvát hatóságok is épp oly joggal követelhetnek tolmácsdíjat a Bécsből jövő német iratok horvát fordításáért.

— Aradon „tüzoltó-kar“ alakult, melynek alapszabályait a m. kir. helytartó tanácsa már meg is erősítette.

— Ide igatluk a „Wiener Correspond.“ következő hírlapi kacsát a „M. S.“-ból: „Velenceből egész határozottsággal írják, hogy a piomonti kormány, míg nyíltan elutasítja magától Kossuth programját, titkon minden módon támogatja. Pénzt és fegyvert adnak, a mennyi kell s kiáltványokat csempésznek roppant számmal Ausztriába. Ezen sötét papírra vegytíval irt kiáltványokat különösen e célra bérelt tügyökök hozzák Ausztriába; haditerveket is dolgoznak ki. A délnémetországban állomásozó ugynevezett magyar legió lesz a tisztelet, hogy kezdeményezzen; a dalmát, albán partokon fognak ezek a garibaldisták utat törni. A garibaldisták újjászervezése is e célra történik, melynél a piomonti kormány ugyanazon szerepet viend, mint Garibaldi expedíciója alkalmával Sziciliába. Az adriai tenger több pontján és az osztrák sveizi határon fegyverraktárak alapítanak. Eddig az olasz jelentések a piomonti kormány már annyira ment, hogy most maga ajánlja Szárdiniát Franciaországnak, csak hogy segélyt biztosítsa magának.

— Kővárvidék főkapitánya Pap Zsigmond ur a „Stürgöny“ bécsi levelezője után általunk is közölt azon hírt, mintha a nevezett főkapitány ur a m. kir. udv. kancelláriával nevezet alkudozásokra lépett volna s a bizottmány és tisztviselői kar nevében kijelentette volna, hogy ők kések adót fizetni, ujonezot állítani, ha a kormány a rendkívüli rendszabályokat vidékükre nem terjeszti ki, — akép igazítási helyre, hogy ő, miután a bizottmányi üléseket felüggesztő általános intézkedés hozza is megérkezett, azonnal felfüggesztést intézett főkapitánál ő nmlgához, melyben kérte, hogy lenne közbenjáró ő felségénél, a bizottmányi üléseknek Kővárvidéken továbbra is fentartására nézve, miután Kővárvidék bizottmánya nem adott legkisebb okot azon intézkedésnek ott is életbeléptetésére. Ezen felterjesztés, főkapitány ur szerint, sem nevezet alkudozást nem foglal magában, sem pedig a bizottmány és tisztikar nevében nincs fogalmazva.

— Vasmedgye barátságos levelet intézett a magyarországi törvényhatóságokhoz, melyben tudokra adja, hogy felirt ő felségéhez a magyar országgyűlés ismétli egybehívására.

— Elhunyt kosorus költőnk Sárosy Gyula temetése e hó 17-kén ment végbe a fővárosi összes irók és művészek, nagyszámu értelmiség és népes közönség részvétele mellett. A házánál Török Pál ev. ref. superintendens, a nemzeti színház előtt pedig, hol a gyászmenet megállapodott, Székács József ágost. hitv. superintendens tartottak megható beszédeket, melynek végeztével a tömeg legnagyobb renddel és kegyelettel oszlott szét.

— Horvátországból a kedélyek sajátságos hangulatáról értesítik a bécsi lapok. Így a „N. N.“ egy zágrábi tudósítása szerint ott e hó 12-dikén reggel több államférfi működése nem igen kiméletes bíráltnak tárgya volt. A városi pandurok csakhamar utána láttak ezen falragasztványok leszakításához, addig azonban tartalmuk sajról szájról adás után már az egész város lakosságának tudomására jött. Ezen pamfletnek végén éltetik a szentháromságot: Mihályt az atyát (Szerbia fejedelmé), Miklóst a fiut (Montenegro) és Vukalovics Lukát a szentleket (Bosnia).

— A bán palotája előtt e hó 13-kán zenekarok játszottak. Erre a nép fütyölni kezdett, minek következtében a rendőrség három tanultot elfogott. A többi tanuló azonban társaik szabadon bocsátását követelték, mit sikerült is kieszközölniük.

— Az első politikai vétség, mely katonai bíróság elé került Temesvárt követetett el. Egy kereskedő gyakorlatok éppen a főúrtanyával átellenben levő utcaszegletről leszakasztotta a kir. helytartó hirdetményét. A fu azazl mentette magát, hogy miután a kérdéses hirdetmény már egy nappal előbb is ott volt, elavultnak tartotta.

— A „Vas. Ujság“-nak írják, hogy néhány kecskeméti polgár még a mult nyáron folyamodott volt a város-hatóságokhoz kérvén, hogy a város birtokában levő Pusztaszer nevű pusztán levő Szépalom nevezetessé el Árpád-halmának s a csaknem ezredév előtt tartott országgyűlés s a honalapító Árpád emlékére indítványozza a város az akkor még együtt volt országgyűléshez intézendő folyamodványában egy országos emléke felállítását. Mielőtt a város-hatóság e tárgyban érdemileg határozott volna, kebeléből pégytagu bizottságot küldött ki a pusztáni széttekintés végett. Ezek megjárták a pusztát, s az első magyarbani magyar országgyűlés színhelyén, a hét magyar vezér, illetőleg hét nemzetség s hét hadosztály emlékeit nyilván feltüntető, mind emberkéz alkotta szép hét halmot feltalálták, számbavették s a városi mérnök által egymás iránybani helyzetüket rajzba véstették.

— Pesten ismét felmerült az a kedvetlen hír, hogy páratlan dalművésznőnk Hollósi-Lonovics Kornélia asszony a folyó színházi év végével lép a színpadról. A fővárosi

lapok nem akarják elhinni a többször felmentilt, de szerencsére mindig teljesíten maradt hírt, hogy a magyar családgyűlés dícsősége tetőpontján hagyja oda azon pályát, melyen méltó utóda mindez ideig még nincsen.

— A pesti jogegyetem tanárai „Jogászcaszinó“ létrehozásában fáradoznak.

— Smolka nejeért több cseh városban gyászstíztisztelet tartatván, az innepelt férfi a részvét e kegyetes tanúsításáért nyilvános köszönetet mond a cseh lapoknak.

— Lapjaink száma egy új szaklappal fog szaporodni. Pesti gyógyszerész Schédy hazánkfia új éven kezdve „Gyógyszerészeti hetilap“ot szándékszik megindítani.

— A budai népszínház igazgatósága a színház előcsarnokában egy szekrényt tart a végett, hogy abba mindenki az azon színházra vonatkozó panaszait, javaslatait bétegy. Utánzásra méltó.

— Kossuthról írja az „Opin. Nationale“: „Több lap jelentette, hogy K. jelenleg Párisban van, hol már ismételt tanácskozmányokat tartott Klapka és Mieroslawski urakkal Lengyel- és Magyarország ügyei felett. Eppen most veszik a hírt, hogy K. ur nemesak Frankonba nem jött, sőt Albaro városából ki nem mozdult. A nevezett városban jóformán súlyos betegség tartóztatta le, mely egy ideig nagyon aggasztotta barátait, de a mely később a ráfordított kitűnő ápolásnak, folytonos javulás után van.“

Nemzeti színház. — November 14-én b. József Miklós „Két Baresai“ című drámája adatott, melyben Gyulai (Apafi) és Paulayné (Bornemisza Anna) jelesül adták szerepeiket. November 15-én nem volt előadás. November 16-án „Hunyadi László“ opera Markovics Ilka k. a. első fellépései. November 17-én Vörösmarty Mihály halála évnapjának emlékeül: „Áldozat“, november 18-dikán: „Fűsvény“, s november 19-én: „Rigoletto“ Markovics Ilka k. a. második fellépései került színre.

Azon élmények közt, melyekben közönségünk a fennebbi előadások folytán részesült; mindenesetre legelsőbb-rangnak azok, a miket a két opera előadása alkalmával Markovics Ilka k. a. szép és szabatos éneke nyújtott. Örömet nyújtunk mi is az elismerés koszorúját már is a szép reményekre jogosító fiatal művésznőnek; hangja tiszta és kellemesen csengő, s minden túlzástól ment éneklési modora oly zenészi tanulmányra, s ebből származó komoly felfogás és jó ízlésre mutat, hogy jeles tulajdonainak szerencsés érvényesítésére nézve csak biztosítva láthatjuk előtte a valódi, a jó irányt, melyet nem egy pályakezdő, pillanatnyi hatás után kapkodva, el szokott tévesztetni.

POLITIKAI HIREK.

— A „Moniteur“ hivatalos részében a császárnak az államminiszterhez intézett következő két levelét teszi közzé: „Miniszter ur! Fould urnak azon nézeteit pénzügyünk helyzetéről, melyeket a magán- és miniszteri tanácskozásban nyilvánított, tökéletesen helyeslem. Már rég óta érelem — mint ön tudja — azon gondolatot, hogy a budgetet megváltoztathatn határokkal kell korlátozni, és több ízben kijelentettem, — az államtanácsban előkölvén — idevonatkozó ohajtásonat. Azonban, fájdalom, mindenkor megakadályoztak előreláthatlan körülmények s az egyre növekvő szükségek, ezen cél elérhetésében. Az erre vezető egyetlen észszerű eszköz: határozottan lemondani azon engemet megillető szabadalmról, a kamarák egyült nem léte alatt új kölcsönök felvételére. — Ezen rendszer alkalmazható lesz az állam hátránya nélkül, ha a lehető meggazdálkodások pontos megvizsgálása után a közigazgatás a valóságos szükségeket loyális őszinteséggel előterjesztvén, a törvényhozótestet meggyőzendő annak szükségességéről, hogy a különféle szolgálat-igényeket illendően s észszerűen kell ellátni.“

„Ennélfogva tudtára adom önnek szándékomat, miszerint dec. 2-kán a senatust összehívn kívánom, kijelentendő előtte, hogy le akarok mondani azon jogomról, melynélfogva a parlamenti ülések időközben pót-avagy rendkívüli kölcsönöket vehetek fel. Ezen határozat képezendő egyik részét azon senatus-consultusnak, mely által — ígéretem következtében — a különféle miniszteriumok budget-szavazása nagy osztályok szerint fog szabályoztatni. Midőn egy oly jogról mondom le, mely az előttem uralkodott önalkotmányos uralkodókat is megilletné, ugy hiszem hasznos tettet követek el pénzügyünk jó kezelésére nézve. Származásokhoz híven, a korona előjogait nem tekinthetem sem illetetlen szent hagyományi vagyonnak, sem őseim olyan örökének, melynek mindenkifelett csorbítatlanul kellene fiamra átszállani. Mint a nép választottja, mint érdekeinek kezelője, sajnalkozás nélkül mondanok le mindenkor a közjóra nézve nem hasznos minden előjogról, valamint rendületlenül megtartandom kezemből azon hatalmat, mely az ország békéjének és jólétének fenntartására elkerülhetlenül szükséges. Ezzel kérem önt miniszter ur stb. Kelt a compiegnei palotában nov. 12-kén 1861. Napoleon.“

Fould Achille-hez pedig a császár a következő sorokat intézte:

„Kedves Fould ur! Ön a magán- és miniszteri tanács előtt kormányom veszélyét oly nagyon világosan emel ki, s nézetét olyan meggyőző indokokkal támogatja, hogy elhatározam magamat ön eszméit teljesen elfogadni s ön emlékiratát a „Moniteur“-ben közzétenni. — Annál örömebbem elfogadom ön rendszerét, minthogy, — amint ön tudja — rég óta kitartom azon eszméről, mely az állam hitelét megalapíthatná, ugy, hogy a minisztereket a szabályszerű költségvetésre szoríthassam. De ezen rendszer nem alkalmazhatatik hasznosan, hacsak az, a ki képes volt annak minden nehézségét felkutatni, annak kivételére nem akarja magát szentelni. Megbizom tehát önt (je vous sais grés), hogy vállalja el ezen feladatot, melynek eredményei hasznára leendnek a közérdeknek. — Meg vagyok győződve, hogy ön ezen új állomásában, mint előbb, nem szűnend hodolátának és buzgószeregetének bizonyítékait adni. Fogadjon ön kedves Fould ur, őszinte barátságom nyilvánítását.“

Napoleon.“

— Páris, nov. 14. A mai „Moniteur“ mindent hát térbe szorít, s valamint itt, ugy a külföldön is sok időre lesz szükség, hogy a két császári levél horderejét megítéljék. III. Napoleon ismét egy bátor és szerencsés fogást tett, mely által minden kellemetlenségtől egyszerre megszabadult s egy újabb állás ponton még nagyobb szilárdságra tett szert. A Walewski grófhoz 14-dikén intézett levél nevezet okmány marad mindenkor. Fould levele legjobb biztosítéka annak, hogy a legabszolútabb hatalom sem képes gyökeret verni többé a jelen időkben. A sokat rágalmozott parlamenti kormányt részletenkint még azok is visszaállítani kénytelenek, kik éppen ellenkezőjével akarják a francia nemzetet nagygyá tenni. Fould ma már megkezdte működését, a finanszminiszteriumban elhelyezkedett mint olyan ember, ki egy perczet sem akar veszteni. A belépéséhez köztött feltételek nincsenek ugyan a „Moniteurben“ közzölt levélben foglalva, mindazáltal minden lényeges pontja elfogadtatott. Az államkölcson a kamarák elé fog terjesztetni. A császár távollétében az elnökséget a legidősebb miniszter viszi és Fould a legidősebb. Berryert követséggel kintált meg, vajjon elfogadjá-e, Chambord gróftól fog függeni. A mai „Moniteur“ a császár két levelével, Fould jelentésével és pénzügyminiszterre kinevezésével roppant izgalmat okozott Párisban. A császár csak az utolsó órában határozott sok és nagy ellenmondások után, miután a mai „Moniteur“ sokkal később jelent meg, mint egyébkor. Az illető okmányokat későn este küldték a nyomdába, mintán Fould még egyszer értekezett a császárral Compiègneben. A lapok legnagyobb része magasztalja a császár határozatát.

A „Times“ ugyan e rendszabályokra nézve megjegyzik, mikép Franciaország végre felfedezte, hogy van hatalom, mely hadseregeket megállit, a dícsővágyat korlátozza, a dícsőséget elérhetetlen magasságra állítja és arra kényszeríti, hogy az izlés kielégítéséről lemondjon. A gazdaság óriási szaporodásának dacára, mely a jelen kormányt jellemzi, az ország pénzügyei mindig kétségess állapotban voltak és most belátják, hogy gazdálkodni kell. Ha Fould iránt igazságosak akarunk lenni, ki kell mondanunk, hogy, habár igen készségesnek mutatkozott a császári akarat és társai kívánságának irányában, mégis a jelen pazarlás ellenzójának volt tekintendő. Nagy becsületére válik ezért a császárnak, mikép végre elhatározta magát, oly embert hívni a miniszteriumba, kinek mindenesetre van tehetsége a dolgokat rendbe hozni. A könnyű vigjátéka alkalmas egyénei a politikai truppnak a Walewskyk, Persigny, Moray-k a külvagy belügyekre, vagy ott, hol Franciaország pompáját kell feltüntetni, vagy elégtelleneket manifestumok és óvásokkal elrettentni, vagy díszes követi állomásokra képesek; de solidusabb természetet kíván az, a hol szükséges azon hatalmat fentartani, mely fényes követségeket küld és békételen journalistákat elnémitani tud. Elég van téve a dícsőségnek és most már ideje, hogy a javát is számításba vegyük.

— Ratazzi Napoleon császárt csakugyan megnyerte volna arra a célra, hogy hasson II. Ferencznek Rómából leendő eltávozására.

— Carbonelli garibaldians extábornok Caprerába indult azon küldetéssel, hogy Garibaldinak nyújtson át egy feliratot, melyben az aláírók arra kéri a jeles férfit: ne hagyja el Olaszországot.

— Jelenleg Passaglia atya a fölőhárcos a pápa világi hatalma ellen. Szellemi fegyverekkel, a saját utján folytatja a világra szóló harcot. Most már röpiratok helyett egy lapban fogja eszméit terjesztetni. Lapja ezime még nincs tudva, de megindul e hó végével.

— Turinban elsieltetnek tartják a hírt, mintha a francia császár előleges lépéseket tett volna Bécsben a Velence átengedését illető alkudozások tárgyában. Nem lehetetlen, hogy ez alkudozások meg fognak kísértetni, de eddig nem történt e tárgyban semmi.

— Cialdini letette a negyedik hadtest parancsnokságát s Párisba ment.

— Turinban híre járt, hogy 17-kén reggel Bixio tk. és Agnesse őrnagy közt párba volt, melyben Bixio nehézet kapott.

— A pápai területen a francziák a rablókkal történt egyik összecsapás alkalmával azoknál pápai címmel ellátott s a római rendőrség parancsnokától menesztett hivatalos sürgönyökre akadtak, melyek Chiavone „tábornok“-hoz valóan intézve.

— A „Herald“ párisi levelezője írja, hogy a francia hadsereg most sokkal erősebb, mint 1859 elején. A montenri gyutacsgyárban keményen dolgoznak; a vincennesi helyőrség fele pedig folyvást töltények készítésével foglalkozik.

— Napoleon császár, ki nagyon kedvelli compiegnei lakását, még december 5-ikéig fog ott lakni.

— Konstantinápolyban egy francia és örmény nyelven irt röpirat jelent meg, mely elvitatja Oroszországtól Armeniának azon részét, mely orosz hatalom alatt áll. A röpirat a porta gyámoltásával biztatja a tartomány lakosait, ha Oroszországtól csakugyan elszakadni akarnának.

— Konstantin orosz nagyharczég nejevel és kíséretével együtt 15-én utazott el Angliából.

— Lissaboni tudósítások szerint az inláz, melyben a portugál király és öccse elhalának, ragály jellemet öltötte magára. A régens, Loulé marquis, s több előkelő egyéniség is elkapta. A király temetése véghez ment. Roppant néptömeg volt jelen. August infans, ki szintén inlázban szenved, folytonosan aggasztó állapotban van.

— A francia hivatalos lapban közzétetett a senatust december 2-ra összehívó decretum.

— A „Reform“ szerint az oláhországi miniszterium a leköszönt bukaresti municipális tisztviselők helyett önhatály ujakat nevezett ki a polgárok törvényes választási jogának mellőzésével; minek következtében a városi képviselők egy erőlyes tiltakozást irtak alá, s azt fel is terjesztették a kormányhoz. — Másfelőlben a moldva-oláhországi kérdés közelebbről nagy lépés tett előre. Az öt nagyhatalmasság képviselőinek legutóbbi ülésében egyetértés létesült a végleges szabályozás főpontjait illetően, s remélhető, hogy ezen ügy megoldására nem sokáig kellend várni.

Ujabbak. A „Morgenpost“ szerint gr. Mikó ő nmlga beadta lemondását, miután a közte és a ministerium közti nehézségek elvi természetűek s nem oldhatók meg.

— Főispáni méltóságuktól ujonan felmentettek: Bartakovics Béla, gr. Károlyi György, Lónyai Albert, gr. Zichy Ferencz, gr. Haller Sándor és Bohus János. Kinevezettek: Földvári János adminisztrátorra Heves-, Szerdahelyi Pál főispánra Szathmármegye számára. Királyi biztosokká: gr. Dessewffy Károly Nograd-, Petrák János Bihar-, és Ferenczy Ignác Ugocsamegye számára.

— A „Wiener Corr.“ úgy hallja, hogy a kormány az erdélyi ügyek elintézése után, a birodalmi tanács elé szándékszik a költségvetést terjesztetni; de csak a mennyiben ez a képviselt országokat illeti s a többiek jogai fentartásával.

— A „W. Ztg.“ írja nov. 20-ról: Ö Felsége nov. 18-án elrendel, hogy a szász nemzet ispánja b. Salmen udv. tanácsos, mint ilyen és mint előadó, mostani rangjának megtartása mellett, belépjen az erd. udv. kancelláriába. Ezzel egy idejűleg Ö Felsége a szász nemzet ispányi hivatalát ideiglenesen Schmidt Konrád ideigl. erdélyi főkörmányszéki tanácsosra ruházza méltóztatott.

— Bécsi és külföldi lapok szerint Rechberg gr. körjegyzéket bocsátott Austria külföldi képviselőihez, melyben felszólítja őket, világosítsák fel az illető kormányokat, hogy mindazon rendszabályok, melyeket a bécsi kabinet Magyarországra nézve életbeléptetni szándékosnak tartott, csak átmeneti természetűek s császár Ö Felségének nincs szándékában, egyetlen jogát is visszahozni a magyaroknak az octoberi diplomában adott engedelményekből. Különbben is e rendszabályok csupán Magyarországot illetik a nélkül, hogy a birodalom többi részeinek alkotmányos fejlődésére akadályozólag hatnának. E körjegyzéket, melynek indokál a „Presse“ a magyarországi provisorium által úgy bel- mint külföldön keltett aggályokat hozza fel, annyiban figyelemre méltó jelenségnek tartja, a mennyiben az európai közvélemény iránti hódolatnak tekinthető.

— A hercegovinai harcz folyvást nagyobb kiterjedést vesz. A törökök és montenegróiak közti végleges szakadás ténynyé vált. E hó 14-én 1500 montenegrói uszkok egyesült a felkelőkkel, kik 16-án Tayb beyt megverték. A montenegrói határon Banjani áttellenében 2000 montenegrói foglalt állást, miután a herceg megtudta, hogy Omer basa Banjanit meg akarja támadni. Egy olasz lap ragusai levelezője megerősíti azon hirt, mely szerint Omer basa a felkelők pivi állását 10,000 emberrel támadván meg, mult hó 26- és 27-e közti éjjel teljesen megveretett, 970 halott s minden tábori készletének hátrahagyásával vonult vissza Gacko felé.

— Miután a fennebbi hadjáratban egy Hercegovinával határos osztrák kerület lakosai is résztvettek, a „Presse“ szerint, Mamula altábornaghoz Dalmatia katonai kormányzójához Bécsből az az utasítás küldetett, hogy a határszéleket vétesse szigorú őrizet alá.

— A 20-i „Preus. Ztg.“ biztos forrásból értesül, hogy a pápa egészségi állapota napról napra agasztóbb.

— A „Corr. M.“ szerint Kossuth egészsége helyreállott. Ugy látszik, nem is volt súlyosan beteg, mert több levelet írt egy turini barátjának.

— A „Constitutionnel“ jelenti, hogy Persigny a császár elé lefegyverzési tervet terjesztett a hadvázak fentartásával.

— Különbben turini tudósítások szerint a francia kormány 200,000 embert haza boesáthat a nélkül, hogy ez a háboru jövő tavasszali megkezdésében akadályozná.

— Lengyelországból írják, hogy ott jelentékeny seregmozgalmak történnek az osztrák határok felé.

— A „Wiener Ztg.“ nov. 21-i száma egy legf. k. kéziratot közöl, melyben Mazuranics horvát-szlavon udv. kancellárra és titkos tanácsossá neveztetik ki sutasítva van javaslatokat tenni az udv. kancelláriászerzésre s egy legfőbb törvényszék beállítása iránt.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

November 22-ikén: Nemzeti kölesén 81.—. 5% Metalliques 67.60. Bank-részvény 751.—. Hitel-részvény 182.50. Váltó Londonra 138.75. Ezüst 137.75. Arany 6.57.

November 20-dikán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 68.75. Erdélyi 65.—.

Gabonaár Kolozsvártt November 21-n 1861.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztabúza 5 fnt 40 kr. Elegybúza 4 fnt 60 kr. Rozs 4 fnt 50 kr. Árpa 2 fnt — kr. Zab 1 fnt 83 kr. Török-búza 3 fnt 40 kr. Pityóka 1 fnt 64 kr. Marhabús 12 kr.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

NEM HIVATALOS.

(32) | 23/11 1861. |

(14—14)

Valódi MOLL SEIDLITZ POR,

mely a párisi műkiállítás arany-érmét nyert.

Középponti raktára a „Gólyához“ címzett gyógyszerház Bécsben, és egyedül az alább megnevezett raktárakban kapható.

Figyelmeztetés. Miután tapasztaltam, hogy az ugynevezett Seidlitz-por használati utmutatásokkal áruvalaték, melyek szóról szóra az enyém szerint utánozva, a közönség csalódására, még saját névaláírásomat is viselik, s ily módon azok külsőjeiről itélve saját gyártmányaimmal könnyen felcserélhetők lévén, bátor vagyok azért ezen hamisítások ellenbe óvásul mindenkit azon megjegyzéssel figyelmeztetni, miszerint az ilyen-mű szereknek megkülönböztetése végett, minden általam készített skatulya Seidlitz-por saját óvó bélyegemmel van ellátva, s minden egyes por-adagot magába foglaló fehér papírosan ezen esmerleto-jegy „Moll Seidlitz-por“ (Moll's Seidlitz-Pulver) víznyomáson látható.

Ára egy bépecsételt eredeti skatulyának 1 ft 25 kr. o. é.

Használati utasítással minden nyelven.

E porok számtalan, rendkívüli esetben hebizonyult gyógyhatásuknál fogva minden eddig elő ismert házi gyógyszerek közt bizonyára a legelső helyre méltatandók. A császari nagy birodalom minden részéből hozzánk beküldött több ezrenyi hálaírat részletes biz nyitványul szolgál, hogy azok rögzött dugulás, emésztetlenség és gyomorégés, továbbá görcsök, vesebetegség, idegbaj, szívdobogás, ideges főfajás, vértorlódás, köszvény-szerű tagfájdalom, s végül hystéria, hypochondria, tartós hányási inger stb. esetében a legjobb eredménnyel használtattak, s a legtartamosh gyogyeredményt vívtak ki Ezen, már nagy csomaggá nőtt levelezés számtalan bizonyítványait tartalmazza azon szenvedőknek, a kik gyakran, miután az allopathiai és vizgyógymódot hasztalan használták, ezen egyszerű házi szerhez folyamodtak és egészségüket egyszerre és állandóan visszanyerték. Ezen elismerési iratokban a nép majd minden osztálya u. m. tanítók, kereskedők, közművesek, művészek, mezői gazdák, tanárok, hivatalnokok, katonák, sőt gyógyszerészek és orvosok is, valamint több oly mindkét nemből való egyének képviselve, a kiknél azelőtt a leghíresebb gyogyforrások a legkisebb könnyebbülést se idézték elő és a kik csupán a valódi Seidlitz-Porok rendszeres használata által lettek tökéletesen egészségesek.

Valódi minőségben kapható csupán csak

Kolozsvártt: RITTER Tr. özv. gyógysz. Továbbá Beszterczén: Szongot György. Sz. Agóthán: Knull K. gyógyszerész. Déván: Büchler A. Brassóban: Jekelius F. Nagy-Szebenben: Müller gyógyszerész M.-Vásárhelyt: Bucher M. Burdacs A. N.-Bányán: Haracsek. Nagy-Károlyban: Schöberl, N. Váradon: Jánky Antal. Segesvártt: Misselbacher. Szilágy-Somlyón: Orawetz A. Vajda-Hunyadon: Marschal. Zilahon: Harmath S. F.

A fentebbieknél megrendelhető továbbá a:

Dorsch-halmájolaj,

Lobry és Portontól, Utrecht, Németalföld.

Eredeti flakókban, használati utasítással

2 fnt 10 kr és 1 fnt 5 kr o. é.

A Dorsch-halmájolaj Európa minden orvosi tekintélyei által mell és tüdő-betegség, görvény (Scrophula), agolkorság (Rhachitis), rheumatismus és köszvény, rögzött bőrkütes, szemgyulladás, idegbetegség stb. ellen mint kitűnő gyógyszer elismert eredménnyel rendelvényeztetett.

PYRETHRIN-SZÁJVIZ

a fogak és foghús tisztán és épen tartására. Egy eredeti üveg ára 1 fnt 5 kr o. é.

A Pyrethrin-szájviz tisztán növényi anyagokból áll, s számos kísérlet és tapasztalat által igazolt minden tulajdonokat egyesít magában, minélfogva az ép fogak és foghús minden külső és belső káros befolyás ellen védeve, épen tartatnak, sőt az e részekben honos betegségeket legyőzi és a kórányagot tökéletesen ellárolja,

(374)

(2—3)

Marhavész ellen!

Beküldetett.

Több lapok után értesülünk, hogy az osztrák állam némely részeiben marhavész ütött ki, mely okból bátrak vagyunk a marha tulajdonosokat az iránt figyelmeztessé tenni, miszerint ezen bajnál az ugynevezett **Korneuburgi marhapor**, maradandólag alkalmazva, hasznos óvszerül szolgál, melyre nézve ezennel csak a következő eredményre utalunk:

A pajtámban egy tehén s két ökör, szakértők véleménye szerint, ezen vészes nyavalyában megbetegedett, úgy annyira, hogy azokat már szinte elveszettnek tartottam, midőn Fürst M. által Willachon a Korneuburgi marhapor iránt figyelmessé tétetve, elhatároztam végre ezen szerrel kísérletet tenni. Vettem egy csomagot belőle, midőn annak használata után az állatokon mindjárt lényeges javulást vettem észre, s az azelőtt szárazon és feszülten álló bőr puhább lett. Ekkor még vettem egy csomagot, melynek alkalmazása után nagy örömmre mind a három marham egészséges lett, s a tehénem ezután msg több tejet is adott, mint korábbi egészséges állapotában.

Oberauler, gazda és földbirtokos.

A fennirtak valóságát igazsághűn, saját névírásommal megerősítem

Schophman, előjáró.

Ezen por valódi minőségben kapható:

Kolozsvártt: WOLFF J. gyógyszerházában, **Szebenben:** Zöhrer F., **Dézszen:** Krémer Samuel, **Nagy-Bányán:** Popp S.-nál, **Szász-Régenben:** Dietrich és Wagner, **Tordán:** Velics György uraknál.

STEIN JÁNOS

könyvtárusnál Kolozsvártt kapható:

Minden ország, mely magában meghasonlik, elpusztul!

Egyházi beszéd, melyet a sepsi-szentgyörgyi ev. ref. templomban tartott **Nagy Péter**, kolozsvári ev. ref. pap. június 23-kán 1861-ben.

Ára 30 krajczár.

(A tiszta jövedelem a sepsi-szentgyörgyi ref. tanoda alaptőkéje gyarapítására fordítatik.)

Értekezések

Titus Livius romai történeteinek X első könyve fölött.

Írta **Machiavelli Miklós**, magyaritá Pados János. Ára 3 fnt 40 kr. o. é.

Különféle betegségek

hasonszenvi gyógyítása.

Írta Dr. **Argenti Döme**. Ára 4 fnt.

Az erdélyi Muzeum-egylet évkönyvei

I-ső kötetének 3-dik s utolsó füzeté.

Ára 1 forint o. ért.

Az egész kötetnek ára 1 fnt 70 kr.

Okmánytár 1848--49.

erdélyi eseményekhez.

Szerkeazté **Kövári László**, kiadja gr. **Eszterházi Kálmán**.

Első fele 1 fnt 25 kr.